

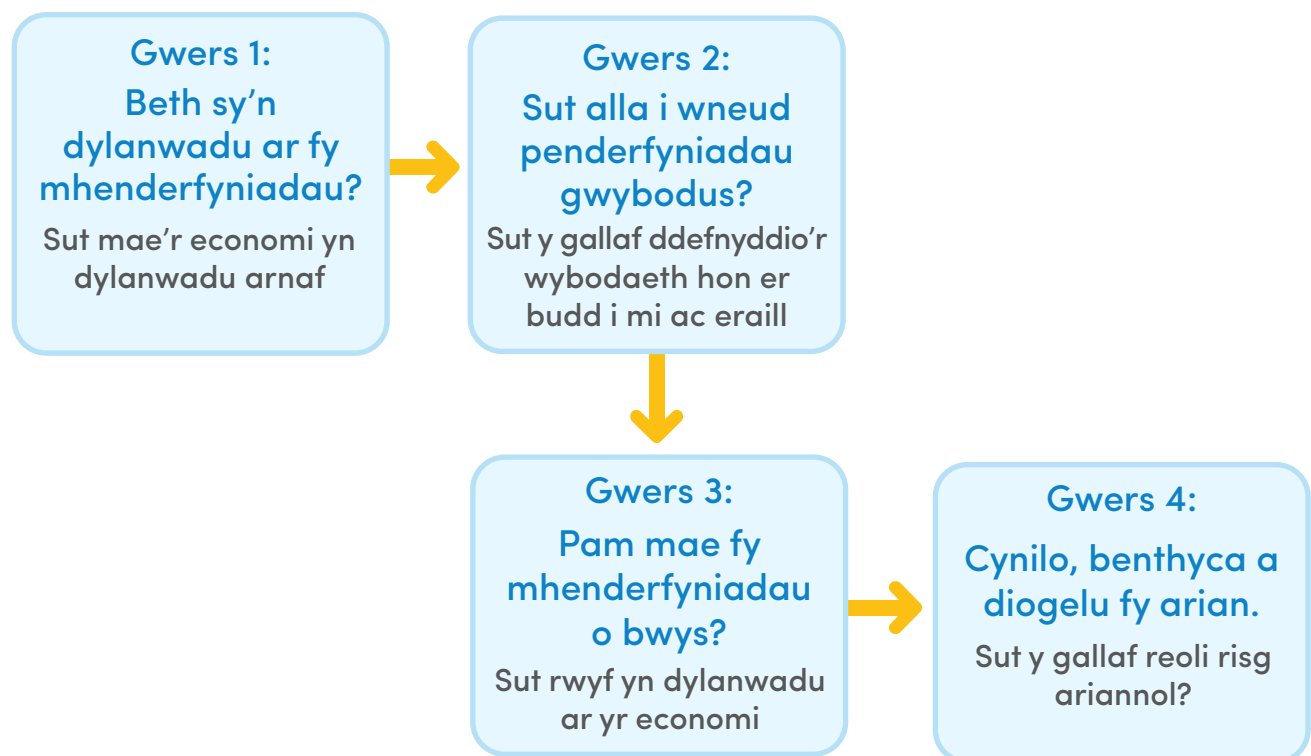

Ynglŷn ag econoME

Bydd gofyn i bobl ifanc wneud penderfyniadau pwysig trwy gydol eu hoes. Mae'r rhaglen addysg econoME, a grëwyd gany Bank of England, yn rhoi'r sgiliau dadansoddol i fyfyrwyr 11-16 oed wneud penderfyniadau gwybodus a fydd o fudd iddynt hwy eu hunain a'r byd o'u cwmpas.

Trwy bedair gwers ddiddorol sy'n defnyddio gweithgareddau rhyngweithiol, fideos ac astudiaethau achos, bydd myfyrwyr yn deall sut mae'r economi yn effeithio ar eu penderfyniadau ac yn dylanwadu arnynt. Byddant hefyd yn archwilio'r camau sy'n ofynnol i wneud dewis gwybodus: o gasglu a dadansoddi gwybodaeth ddibynadwy; nodi gwahanol dewisiadau a phwyso a mesur manteision ac anfanteision; i ddod i benderfyniad. Mae gweithgareddau asesu llinell sylfaen wedi'u cynnwys ar ddechrau a diwedd y gyfres o wersi, er mwyn helpu i ddangos cynnydd myfyrwyr.

Mae'r Bank of England yn darparu enghreifftiau o'r byd go iawn a strategaethau arfer gorau, gan ddefnyddio ei arbenigedd a'i brofiad o wneud penderfyniadau a rheoli economi'r DU.

Crynodeb o adnoddau

Enw'r adnodd	Disgrifiad
Poster (3 fersiwn)	Ffeithlun sy'n ymgysylltu yn weledol yn crynhoi'r gwahanol rannau sy'n ffurfio'r economi (e.e. defnyddiwr, banc y stryd fawr, busnesau)
Geirfa	Geirfa ddefnyddiol yn egluro termau sy'n ymwneud â'r economi a gwneud penderfyniadau mewn ieithwed sy'n gyfeillgar i fyfyrwyr
Gwers 1	
Gwers 1: Beth sy'n dylanwadu ar fy mhenderfyniadau?	Dyma'r gyntaf o bedair gwers sy'n grymuso pobl ifanc i ddod yn wneuthurwyr penderfyniadau gwych, a deall sut mae eu penderfyniadau'n effeithio ar yr economi, ac yn cael eu heffeithio ganddo. Mae myfyrwyr yn archwilio amrywiaeth o bobl a ffactorau sy'n dylanwadu ar eu penderfyniadau, gan gynnwys yr economi
Fideo 1	Ffilm fer yn cyflwyno myfyrwyr i'r economi - ei gwahanol rannau, sut mae'n gweithredu, a sut mae'n dylanwadu ar eu penderfyniadau ariannol
Cyflwyniad 1	Cyflwyniad PowerPoint gyda chynnwys yn cefnogi Gwers 1
Dalen weithgaredd 1: Sut mae'r economi'n gweithio	Senarios yn dangos sut y gallai gwahanol rannau'r economi gael eu heffeithio pe bai'r Bank of England yn codi neu'n gostwng y Cyfradd Banc
Dalen weithgaredd 2: Astudiaethau achos gwneud penderfyniadau	Tair astudiaeth achos yn cynnwys pobl ifanc yn gwneud penderfyniad ariannol
Dalen weithgaredd 3: Beth sy'n dylanwadu ar fy mhenderfyniadau?	Set o gardiau sy'n cynnwys dylanwadau posib ar benderfyniadau rhywun, ynghyd â lle ychwanegol i ddisgyblion ysgrifennu eu syniadau eu hunain
Gwers 2	
Gwers 2: Sut allaf wneud penderfyniadau gwybodus?	Mae myfyrwyr yn archwilio'r broses sy'n gysylltiedig â gwneud penderfyniadau gwych - cyrchu a dadansoddi gwybodaeth ddibynadwy, yna pwysu a mesur gwahanol opsiynau
Fideo 2	Ffilm fer yn archwilio'r camau cychwynnol sy'n gysylltiedig â gwneud penderfyniadau gwych - casglu a dadansoddi gwybodaeth. Mae economegwyr arbenigol ym Manc Lloegr yn rhannu eu cynghorion ar ddod o hyd i dystiolaeth ddibynadwy i'w helpu i wneud penderfyniadau i gadw economi'r DU yn sefydlog
Cyflwyniad 2	Cyflwyniad PowerPoint gyda chynnwys yn cefnogi Gwers 2
Dalen weithgaredd 2: Astudiaethau achos gwneud penderfyniadau	Tair astudiaeth achos yn cynnwys pobl ifanc yn gwneud penderfyniad ariannol
Dalen weithgaredd 4: Fy nhaith benderfynu	Crynodeb ac arweiniad ynghylch y camau sydd eu hangen i wneud penderfyniad gwybodus

Enw'r adnodd	Disgrifiad
Dalen weithgaredd 5: Dadansoddi gwybodaeth	Detholiad o ddata a gymerwyd o wahanol ffynonellau i fyfyrwyr eu hadolygu a'u dadansoddi
Dalen weithgaredd 6: Cynllunio penderfyniadau (1)	Dalen gynllunio i arwain myfyrwyr trwy gamau 1-3 yn y daith wneud penderfyniadau
Gwers 3	
Gwers 3: Pam mae fy mhenderfyniadau o bwys?	Mae myfyrwyr yn ystyried canlyniadau'r penderfyniadau maen nhw'n eu gwneud - iddyn nhw eu hunain, i eraill, a'r economi
Fideo 3	Ffilm fer yn archwilio sut mae penderfyniadau ariannol unigolyn yn effeithio ar eraill, trwy'r economi. Mae'n cynnwys camau nesaf y broses benderfynu - rhagfynegi canlyniadau, a phwyso a mesur manteision ac anfanteision gwahanol dewisiadau. Mae economegwyr arbenigol yn y Bank of England yn rhannu eu cynghorion ar ddefnyddio rhagolygon i'w helpu i wneud penderfyniadau i gadw economi'r DU yn sefydlog
Cyflwyniad 3	Cyflwyniad PowerPoint gyda chynnwys yn cefnogi Gwers 3
Dalen weithgaredd 2: Astudiaethau achos gwneud penderfyniadau	Tair astudiaeth achos yn cynnwys pobl ifanc yn gwneud penderfyniad ariannol
Dalen weithgaredd 4: Fy nhaith benderfynu	Crynodeb ac arweiniad ynghylch y camau sydd eu hangen i wneud penderfyniad gwybodus
Dalen weithgaredd 6: Cynllunio penderfyniadau (1)	Dalen gynllunio i arwain myfyrwyr trwy gamau 1-3 yn y daith wneud penderfyniadau
Dalen weithgaredd 7: Cynllunio penderfyniadau (2)	Dalen gynllunio i arwain myfyrwyr trwy gamau 4-8 yn y daith wneud penderfyniadau
Gwers 4	
Gwers 4: Cynilo, benthyca a diogelu fy arian	Mae myfyrwyr yn archwilio buddion cynllunio, cynilo a benthyca; effaith cyfraddau llog; mathau o fenthycwyr; a'r gwahaniaeth rhwng dyled hydrin ac anhydrin. Maent hefyd yn dysgu am rai o'r risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll ariannol a sgamiau, a sut i'w hosgoi
Cyflwyniad 4	Cyflwyniad PowerPoint gyda chynnwys yn cefnogi Gwers 4
Dalen weithgaredd 8a ac 8b	Termau ariannol a'u diffiniadau, y mae'n rhaid i ddisgyblion eu paru (gellir defnyddio 8b ar gyfer disgyblion 14-16 oed)
Dalen weithgaredd 9	Tair astudiaeth achos yn cynnwys pobl yn dewis cynilo arian
Dalen weithgaredd 10	Astudiaeth achos sy'n archwilio effaith cyfraddau llog ar arian sy'n ddyledus (ynghyd ag astudiaeth achos estynedig ynghylch dyled anhydrin)
Dalen weithgaredd 11a ac 11b	Tair astudiaeth achos sy'n archwilio gwahanol fathau o dwyll ariannol (gellir defnyddio 11b ar gyfer disgyblion 14-16 oed)

Creu amgycledd dysgu diogel

Mae adnoddau EconoME yn archwilio penderfyniadau ariannol. Wrth gyflwyno'r gwersi, cofiwch bob amser bod myfyrwyr yn dod o wahanol gefndiroedd economaidd-gymdeithasol ac y byddant wedi cael profiadau gwahanol yn gysylltiedig â sefyllfa ariannol eu teulu. Felly, dylid cymryd gofal i osgoi datgeliadau personol neu wneud i fyfyrwyr deimlo eu bod wedi cael eu 'rhoi yn y fan a'r lle'. Rydym wedi darparu astudiaethau achos a senarios drwyddi draw i sicrhau bod y gwersi wedi'u pellhau'n addas.

Gwnewch yn siŵr eich bod yn sefydlu rheolau sylfaenol clir ar ddechrau'r gwersi. Mae rheolau sylfaenol yn fwyaf effeithiol pan gânt eu datblygu trwy gyd-drafod â myfyrwyr er mwyn iddynt deimlo perchnogaeth arnynt. Ymhlith y rheolau sylfaenol sy'n debygol o godi o drafod mae, "Mae gennym yr hawl i basio", "Fyddwn ni ddim yn gofyn cwestiynau personol nac yn adrodd straeon personol", a "Byddwn ni'n gwrando ar farn pobl eraill yn barchus".

Sicrhewch fod myfyrwyr ym mhob gwर्स yn cael gwybod am ffynonellau cymorth a chynghor sydd ar gael iddynt os oes ganddynt bryderon neu os hoffent ddysgu rhagor am yr economi a gwneud penderfyniadau ariannol. Dylai'r rhain gynnwys pobl yn yr ysgol y gallant siarad â nhw e.e. tiwtor, pennaeth blwyddyn, cwnselydd ysgol, yn ogystal â sefydliadau cenedlaethol megis Childline (www.childline.org.uk) a Chynghor ar Bopeth (www.citizensadvice.org.uk).

Dolenni cwricwlwm

Lloegr

ABGI

- Rheoli risg a gwneud penderfyniadau
 - Nodi, asesu (gan gynnwys rhagfynegi) a rheoli risg gadarnhaol a negyddol i'r hunan ac eraill
 - Llunio cwestiynau (fel rhan o ddull ymchwiliol o ddysgu ac i asesu gwerth gwybodaeth)
 - Dadansoddi (gan gynnwys gwahanu ffaith a dadl resymegol rhag sion, dyfalu a barn)
 - Asesu dilystrwydd a dibynadwyedd gwybodaeth
 - Nodi cysylltiadau rhwng gwerthoedd a chredau, penderfyniadau a gweithredoedd
 - Gwneud penderfyniadau
- Asesu a rheoli risg mewn perthynas â phenderfyniadau ariannol y gallai pobl ifanc eu gwneud
- Archwilio dilemâu cymdeithasol a moesol ynghylch defnyddio arian (gan gynnwys sut mae'r dewisiadau y mae pobl ifanc yn eu gwneud fel defnyddwyr yn effeithio ar economïau ac amgylcheddau pobl eraill)
- Nodi a rheoli'r dylanwadau ar eu penderfyniadau ariannol ... i gyrchu cymorth priodol ar gyfer gwneud penderfyniadau ariannol
- Bod yn ddefnyddiwr beirniadol o nwyddau a gwasanaethau (gan gynnwys gwasanaethau ariannol) a nodi effaith ehangach eu dewisiadau prynu
- Defnydd diogel a chyfrifol o dechnoleg gyfathrebu gwybodaeth (gan gynnwys rheoli eich data personol eich hun a phobl eraill yn ddiogel gan gynnwys delweddau)
- Sefydlu ffiniau personol clir ynghylch yr agweddau hynny ar eu bywydau y maent yn dymuno iddynt fod yn breifat, eu rhannu â phobl benodol yn unig, a'u gwneud yn gyhoeddus; i ddeall eu hawl i breifatrwydd
- Nodi pan fydd pobl eraill yn defnyddio trin, perswadio neu orfodi a sut i ymateb
- Y rôl y gall cyfoedion ei chwarae wrth gefnogi ei gilydd (gan gynnwys helpu ffrindiau bregus i gyrchu cymorth dibynadwy, cywir a phriodol)

Dinasyddiaeth

- Swyddogaethau a defnyddiau arian ... a rheoli risg
- Y rolau y mae sefydliadau cyhoeddus yn eu chwarae ... mewn cymdeithas

Cyfrifiadura

- Deall ystod o ddulliau o ddefnyddio technoleg yn ddiogel, yn barchus, yn gyfrifol ac yn ddiogel, gan gynnwys diogelu eu hunaniaeth a'u preifatrwydd ar-lein; nodi cynnwys, cyswllt ac ymddygiad amhriodol, a gwybod sut i riportio pryderon
- Deall sut mae newidiadau mewn technoleg yn effeithio ar ddiogelwch, gan gynnwys dulliau newydd o ddiogelu eu preifatrwydd a'u hunaniaeth ar-lein, a sut i riportio ystod o bryderon

(Hefyd yn cysylltu ag Economeg TGAU)

Yr Alban

Iechyd a lles

- Dysgu am ble i ganfod help ac adnoddau i lywio dewisiadau
- Asesu a rheoli risg a deall effaith ymddygiad sy'n cymryd risg
- Myfyrio ar fy nghryfderau a'm sgiliau i'm helpu i wneud dewisiadau gwybodus wrth gynllunio fy ngham nesaf

Astudiaethau cymdeithasol - Pobl mewn cymdeithas, economi a busnes

- Gallaf ddefnyddio fy ngwybodaeth am faterion cymdeithasol, gwleidyddol neu economaidd cyfredol i ddehongli tystiolaeth a chyflwyno barn wybodus
- Gallaf drafod i ba raddau y mae'r ffyrdd rwyf yn cael gwybodaeth yn dylanwadu ar fy newisiadau a phenderfyniadau
- Gallaf ddeall yr angen am gyllidebu a phenderfynu ar ddulliau o reoli cyllid, gan ystyried cyfleoedd buddsoddi, cynilo, risgiau neu anghenion benthyca posibl
- Gallaf archwilio'n feirniadol sut y gall rhai ffactorau economaidd ddylanwadu ar unigolion, busnesau neu gymunedau

Mathemateg - Nifer, arian a mesur

- Wrth ystyried sut i wario fy arian, gallaf ganfod, cymharu a chyferbynnu gwahanol gontractau a gwasanaethau, trafod eu manteision a'u hanfanteision, ac egluro pa rai sy'n cynnig y gwerth gorau i mi

Technolegau

- Gallaf fy nghadw fy hun yn ddiogel mewn amgylcheddau ar-lein ac rwy'n ymwybodol o bwysigrwydd a chanlyniadau gwneud hyn i mi fy hun ac i bobl eraill

(Hefyd yn cysylltu ag Economeg 5 Cenedlaethol)

Cymru

ABCh

- **Dinasyddiaeth weithredol**
 - Sut y gall pobl ifanc sicrhau bod pobl yn gwrando ar eu barn a sicrhau eu bod yn dylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau
 - Deall y cyfleoedd i bobl ifanc gymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau, yn lleol ac yn genedlaethol
 - Deall pwysigrwydd mynediad i wybodaeth ddiduedd, gan gynnwys y rhyngwrdd, a bod yn barod i herio safbwyntiau a ledaenir gan y cyfryngau
 - Defnyddiwch TGCh yn ddiogel gyda chefnogaeth ac arweiniad priodol
- **Iechyd a lles emosiynol**
 - Manteision cyrchu gwahanol ffynonellau gwybodaeth, cymorth a chynghor
- **Paratoi ar gyfer dysgu gydol oes**
 - Deall eu doniau a'u diddordebau er mwyn gwneud dewisiadau gwybodus ynghylch dysgu ac astudiaethau yn y dyfodol
 - Deall canlyniadau economaidd a moesegol gwneud penderfyniadau ariannol personol fel defnyddiwr, e.e. Masnach Deg

- **Datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang**
 - Deall cyd-ddibyniaeth systemau economaidd byd-eang ac effeithiau datblygu dynol ar systemau naturiol
- **Datblygu sgiliau**
 - Nodi ac asesu tuedd a dibynadwyedd, e.e. gwerthuso negeseuon gan y cyfryngau
 - Ystyried barn pobl eraill i lywio barn a gwneud penderfyniadau a dewisiadau gwybodus yn effeithiol
 - Dadansoddi gwybodaeth a syniadau er mwyn asesu tuedd, dibynadwyedd a dilysrwydd
 - Ystyried gwahanol safbwyntiau wrth wneud penderfyniadau a dewisiadau gwybodus yn effeithiol
- **Fframwaith sgiliau**
 - Ystyried tystiolaeth, gwybodaeth a syniadau
 - Ffurio barn a gwneud penderfyniadau

Technoleg gwybodaeth a chyfathrebu

- Rhannu a chyfnwio gwybodaeth yn ddiogel trwy ddulliau electronig

(Hefyd yn cysylltu ag Economeg TGAU)

Gogledd Iwerddon

Dysgu ar gyfer bywyd a gwaith

- Dangos dealltwriaeth ddyfnach trwy feddwl yn feirniadol ac yn hyblyg, datrys problemau a gwneud penderfyniadau gwybodus, gan ddefnyddio mathemateg a TGCh lle bo hynny'n briodol

Meddwl, Datrys Problemau a Gwneud Penderfyniadau

- Gwneud rhagfynegiadau, archwilio tystiolaeth, gwahaniaethu ffaith a barn
- Gwneud cysylltiadau rhwng achos ac effaith
- Cyfiawnhau dulliau, barnau a chasgliadau
- Cynhyrchu atebion posibl, rhoi cynnig ar ddulliau amgen, gwerthuso canlyniadau
- Archwilio dewisiadau, pwysu a mesur manteision ac anfanteision
- Defnyddio gwahanol fathau o gwestiynau

Ymwybyddiaeth Economaidd

- Deall cyd-ddibyniaeth economaidd unigolion, sefydliadau a chymunedau yn lleol ac yn fyd-eang
- Archwilio'n feirniadol sut mae cyfoeth yn cael ei greu a'i ddosbarthu
- Gwneud dyfarniadau economaidd cytbwys a gwybodus
- Bod yn ddefnyddwyr craff ac effeithiol
- Cynllunio a rheoli cyllid personol yn effeithiol

(Hefyd yn cysylltu ag Economeg TGAU)